

Salvador Cardús | Entendre'ns, i explicar-nos

Els debats sobre l'educació universitària han arribat, ja fa un cert temps però cada vegada de manera més generalitzada, als mitjans de comunicació i la resta d'espais públics. Això és bo. Hem estat tradicionalment víctimes –voluntàries– d'una certa opacitat sobre el què fèiem a la Universitat, confiant que el prestigi acadèmic donat per descomptat ja s'ocupava de cobrir tot el que poguéssim fer amb una patina de legitimitat indiscutible. Ara, per dir-ho així, es ventilen els nostres afers en públic com mai no havia passat, i poc a poc es va enrunant aquella idea de l'acadèmia com a una torre d'ivori. I encara no hem arribat al final del procés, que és de preveure que anirà més a fons, serà més cruel i ens inquietarà i incomodarà encara molt més.

Ara bé, el problema és que el debat agafa la societat profundament desinformada sobre la universitat actual. Molts dels qui en

parlen des de fora, fan referència a allò que van conèixer fa vint o trenta anys, o més, quan n'eren estudiants. D'altres, que en parlen des de dins, mostren una ignorància semblant sobre els canvis que ha sofert el seu propi centre de treball, acostumats a viure una experiència estrictament individual –i sí, sovint ancorada a fa vint o trenta anys– o del seu entorn departamental particular. Jo mateix he confessat, avergonyit, que fins que no vaig tenir l'oportunitat de fer de degà, no vaig conèixer com calia les complexitats institucionals d'una universitat a la que feia trenta anys que treballava. El resultat és que, bé des de fora, bé des de dins, solem fer crítiques poc compassives cap una universitat... inexistent.

La causa de tot plegat és la desinformació. No tenim ben resolta la comunicació d'allò que som ni cap endins, ni cap enfora. I no ho dic per cap universitat en particular, sinó per totes en general. Si més no, per totes les universitats catalanes que conec. El seu potencial investigador passa quasi absolutament desapercbut. La transformació del seu paper social, i els èxits –i els fracassos– assolits, són desconeguts. El perfil, creixement i canvi del seu professorat no han merescut els estudis que podrien explicar les fortaleses i les debilitats de determinades àrees professionals. I com que el model és únic –per bé que a la pràctica tothom s'espavila a trobar el seu

nínxol d'especialització i competència nacional i internacional–, tot és jutjat amb la mateixa vara de mesurar.

Una mesura, és clar, que en absència de criteris objectius i diversificats, es fa en termes moralistes. És decebedor que arribem a la crítica de la Universitat amb el mateix moralisme que –també equivocadament– es valoren la resta de nivells educatius. Que si la cultura de l'esforç, que si els nivells que baixen, que si l'ortografia... I, no cal dir-ho, la cultura general, que certament ha canviat tant que ja no compartim amb la dels nous alumnes que han estat formats a les nostres mateixes escoles per professors similars a nosaltres, amb les mateixes responsabilitats i mancances. És decebedor que un criteri merament comptable per rebaixar els costos d'un sistema de beques com el proposat pel ministre Wert, l'apujar la nota de tall per a concedir-les, es converteixi en un debat sobre la qualitat de la formació dels estudiants. És que encara som en aquest regne de l'elogi del professor "os" i la matèria "dura", sense ser capaços de preguntar-nos com funcionen aquests models d'excel·lència que tan diem que volem imitar? És que encara vivim encaterinats per uns rànquings que tothom es posa a la boca sense preguntar-se què mesuren o com es fabriquen?

Fa més de cent anys, cap el 1890, un catedràtic de Ciències Natu-

rals de la Universitat de Barcelona, Odón de Buen, escrivia sobre els exàmens: “La mayor parte de ellos eran incalificables; sin ortografía, sintaxis, ni nada parecido, en unas letras ininteligibles; revelando que llegaban a las aulas universitarias, después de seis años de bachillerato, sin la preparación más elemental de la escuela primaria”. Hi ha finals de curs, com el d’enguany, que tinc la sensació que jutgem amb els mateixos paràmetres de fa més cent anys. Com si res no hagués canviat. És urgent que ens entenguem primer, i que ens sapiguem explicar després. ●